

LITERATORUL

REVISTA LITERARA

◆ DIN BUCUREȘTI ◆

CONTROL DE STIL.

LIBERTATE DE IDEI.

ANUL AL VI-lea No. I.

6
1885
1-4

SUMARUL

Pag:

1	—	atré Utuqi	de Redacțiune
4	→	Unei inimi inoarte, poezie	D-nu Th. M. Stoenescu.
	→	Fericirea	I. Condeescu.
8	→	Amorul, poezie	Al. A. Macedonski.
9	→	Oaia țigărilor și znoavă	Dumitru Stancescu.
10	→	As da jõe lu nei, poezie	Carol Scrob.
10	→	Canec, poem	Traian Demetrescu.
1	→	Cronica țării	d'Artanjan.
1	→	Cărți Noi	Redacțiunea.
10	→	Mănăstirea	S. Ionescu Cheiana.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRATIUNEA, STRADA SF. SPIRIDON No. 25.

BUCUREȘTI

8. Tipografia P. Conduratu Strada Terasului. 8.

1885.

Prețul unui număr, 50 bani.

LA VULTUR

7. Str. Șelari 7.
Sub Hotel Fieschi

GRAND

7 Str. Șelari 7.
Sp. Hotel Fieschi.

BAZAR DE ROMANIA

Depoziț general pentru toată țara al fabricelor noastre
din Europa de :

— H A I N E —

PENTRU BĂRBAȚI, BĂEȚI ȘI STOFĂ MODERNE PENTRU OMANDE.

Casa noastră resp. fiind avantajos cunoscută de timp foarte îndelungat, ne abținem de ori-ce recomandățiuni și declaram numai, că perfecțiunea crocelei, deosebita eleganță a confecțiunii și veritabila moderațiune a prețurilor, vor satisface POZITIV cerința onor. noastre Clientele

BAZAR DE ROMANIA

Bucureșol, Strada Stirbei No. 7

NB. Rugăm a nota Nr 7. sp. e 7 evita regreabile confuziuni.

INSTITUTUL „EDUCAȚIUNEA”

Strada Cehnică No. 4 și Negustori No. 7, vis-a-vis de biserica cu Spinz

SUB DIRECȚIUNEA D-LUI ENIU BALȚANU

Se primesc elevi pentru cursurile primare, gimnazial și comerciale, intern și extern. Instrucțiunea conform cu programele școlii și școlare; supravegherea și disciplină din cele mai moralizatoare.

În unele luni și August ale vacanței viitoare se vor ține clase în acest institut pentru prepararea elevilor revetenți săi care ar voi să se pregătească bine. Se primesc elevi primari și secundari.

IMPORTANT

Atunci când o mobilă de stejar și negru mat. Sărbătorim și avem onoare a aduce și cu oști a onor public, că în atelierul nostru de sculptură

Calea Dobanților, No. 3, vis-a-vis de Căminul nr. 1

se efectuează orice mobilă, mai cu seamă sculptate după stilul cel mai nou și deosebit în atelierul nostru se află în tot-d'una mobilă gata, precum și de lectură, sală de dormire, care, sală de dormire, și umeri diferite, mobile de salon și toate cu greutăți și lucrul său. Se primesc ordine comanle după jurnalele noastre și urile efectuate în atelierul nostru și de bună credință onor. public, ca stilul frumos și soliditate, sperăm că voi să onorați cu comande

A ECHERT MAYER, sculptor
București.

„LUPTA PENTRU LUMINA“

„LUMINA PRIN LUPTA“

L I T E R A T O R U L

APARE O DATA PE SEPTAMA NA

CONTROL DE STIL DUMINECA 27 IANURIE 1885. LIBERTATE DE IDEI

Abonamentul : Pe un an 20 lei; pe 6 luni, 10 lei; pe 3 luni, 5 lei.

PREȘEDINTE DE ONOARE
AL
SOCIETĂȚII LITERATORUL
Domnul V. A. URECHIA

DIRECTIUNEA REVISTEI
REPREZINTA A DE
COMITETUL CENTRAL AL SOCIETĂȚII

SCRISORILE
refuzate

IRIM REDACTOR AL REVISTEI
ADMINISTRATORAL SOCIETĂȚII ȘI CASIER CENTRAL
Domnul T. H. M. STOENESCU

ABONAMENTELE
plătesc înainte

CATRE CITITORI

O data cu intarirea revistei „Literatorul” in anul al VI lea, cate-va cuvinte sunt trebuincioase, mai ales că anul al V lea a fost puțin favorabil revistei în particular și literaturii în general.

Însă când națiunile recapătă în faze prietenoase, cine nu înțelege că cîntecul îndei omenești sunt supuse accloraș cîntecului nostru mult?

Nu mai reamintim jertfele depuse pentru a lucra și a scrie literatură. Cei care sunt susținătorii și cititorii revistei o știu. Și uite de neapărat, că „Literatorul” a produs roadele îmbelsugite că n'a fost exclusiv tinerii ce încep să scrie și să citească, ci și cei care au căutat, a căutat și prima.

În căminul cu totul nefolclor, sau ardelean, în grație această mișcare a naturii și nestămutata, și, numai lor să aibă făcut și își fac rău „J” a m... far... dar ei n'au neis fără „Literatorul”

Nu dai în această direcțiune treburi îndreptate
o lăsa revistei.

Și, mai înainte de toate, o declarațiune costisitoare pentru cei cari au admirat pe fruntașul poet din capul acestei reviste :

D. Alex. Macedonski, se retrage :

Ca și Lord-Byron, izbit de patimile strigătoare ale contimporanilor, de aproape șapte luni, a părăsit România cu neștrămutata hotărîre, de a căuta să se stabilească în Paris, și de a-și croi un nou drum, într'o țară mai iubitoare de frumos în literatură. Reinapoiat în România, de câte-va zile, și numai pentru timp mărginit, unii dintre noi, au avut ocaziunea să-l vorbească și să insiste ca să-l schimbe hotărîrea. Pentru că, — convorbirea avută, — stă în strînsă legătură cu punctele asupra cărora era de dorit ca cititorii noștri să mediteze, — vom reproduce parte din acea convorbire.

Dar, pentru că ziua dreptății sosește pentru toți, curînd sau tîrziu, se spunem mai înainte, că d. Macedonski, a fost primit în Franța cu o adevărată ovațiune de către cei mai eminenți oameni de litere din Paris. Membrii ai Academiei Franceze, l-au felicitat călduros asupra poeziilor ce s'a hotărît să scrie în altă limbă de cât a sa ; *L'Académie des Muses Santones*, sub președința lui *Victor Hugo*, i-a conferit titlul de membru al ei și în fine d. Macedonski a devenit colaborator la *Revue du Monde Latin*, la *Revue Félibrienne* și redactor și corespondent la *Revue Contemporaine*. Iată numele tuturilor redactorilor acestei du urmă reviste, le relevăm de pe coperta ei. Director : *Adrien Remacle*; redactor cap. *Edouard Rod*; redactori : *Théodore de Banville*, *Harry Alis*, *Paul Arène*, *Alfred Daudet*, *Maurice Barrès*, *Joseph Chailley*, *Jean Dolent*, *Emile Forquies*, *Anatole France*, *Marcel Frescaly*, *Edmond de Goncourt*, *Edmond Haraucourt*, *Emile Hennequin*, *Léon Hennique*, *Hugsmans*, *Joussement*, (redactor cap la Debats), *Leconte de Lisle*, *Guy de Maupassant*, *Catulle Mendès*, *André Michel*, *Enile Mic el et Nada*, *Nardin*, *F. de Pressense*, *Maurice Rollinat*, *Paul Roux*, *Gabriel Sarazin*, *Linile Zola*, *del Checchi*, *E. Engel*, *In gram*, *Camille L monier*, *Uca Mic el et Nada*, *P. ca*, *Adolphe Ribaux*, *William Ro setti*, (p et englez) *Van ten Brin*, *Verga*, *Volzogen*, *Ern. Ziegler*.

—X—

numărul de la 25 Ian 1 83 al rev te c ta , d Macedo iski, a publicat un articol intitulat *Carmen Sylva*, suptrubrica *Literature Roumaine*. În voi e într'un număr viitor. În *revue lu Monde Latin* voi apa ea de asemăni, în poeziile franceze ale poetului care a fermecat une-orî chiar de dușmanii săi : *Figaro*, marele ziar francez a dat un numit, a bine v it al ar na că le suplimentului se li r nu ar r fu scrieri de ale sale asupra li em stre; nu ne îndoim t . Macedonski, nu va șăpa aceasta oca i e ca va cunoscută literatură noastră, e oc va dispune de li p

*oate nu mai facem comentarii unt de prisos. Tot ce pu (ap) su ul și scriitorul care a fost atât de lovit și de defăimat, retră nostru nu ne retrage și i i r s

—X—

Iată acum și convorbirea avută :

Redacțiunea : Va să zică, trebuie oare ca »*Literatorul*« să cadă de vreme ce te retragi ?

D. Macedonski : Nicî de cum. Revista trebuie dînj contra să urmeze căci e o datorie sfîntă pentru toți căîi mai iubesc literatura adevărat românească, s'o sprijinească în acest moment,

Redacțiunea : De ce în acest moment mai mult ca altă dată ?

D. Macedonski : Cum ? Nu simțiți că de cincî-spre-zece ani se urmează o companie literară surdă a cărei bălălie decizivă va fi pe curînd ? Nu simțiți că toate injuriile ce mi s'aũ îndreptat, nu și-aũ luat origina de cât de la *Noua Direcțiune din Iași*?... — Incetul cu incetul, acest grup de mediocrități, mărit de prestigiul pe care îl dă depărtarea chiar celor mai micî și celor mai incapabili, incetul cu incetul, a înaintat, 'și-a trîmbițat gloria, și a izbutit să impună idei nemțești, stil nemțesc, fraseologie nemțească la o sumă de capete slabe. Germania, ne-a cucerit pe tîrîmul politic, ne-a cucerit pe tîrîmul economic ; Ei bine, pentru ca sa fie deplin stăpînă pe noi, voiește să ne cucerească și pe cel literar. Și, astăzi, a sosit ziua în care faimosul grup literar, a devenit și politic. Ceva mai mult: Aciunea literară, voiește să 'și-o transporte în București. În București, a venit mai întîi d. Maiorescu ; pe urmă a adus pe Eminescu; repede l'aũ urmat restul cetei. Cel care trebuia să vie la urmă de tot, și cel mai greu de plasat, era d. Jacob Negruți. Astăzi a obținut și dumnealui visata catedră la facultate, — și iată *Convorbirile* în București. — Țineți »*Literatorul*«. Nu vor trece șase luni și toată tinerimea vî va da concursul, căci cei cari puteau să se impună *din depărta e*, nu se vor impune în București nicî la copii din clasă a IV primară. Cu poezii de valoarea Bodnăreștilor, Naumilor cu scriitorii de valoarea restului, nu merge în capitala țării. Singur d. Maiorescu este o valoare, — negreșit că nu declar aceasta fără foarte multe rezerve pe care le voi ecspune poate vre o dată în *u r s udiu*, — însă, — chiar d. Maiorescu, va fi destinat să cadă în curînd în defavoarea publică, printr'o reacțiune naturală. În adevăr, un om este ca și o marfă : Când este *cotată* mai presus de prețul ei intrensec vedem în obiectul deprețiat, și cazînd une ori mai pre jos de chiar valoarea sa rădă Maiorescu, — ca și d. Alexandri, — vor avea amîndouî aceiași soară, pentru că, arîndouî, se află în acelaș caz. Departe dar, de a privi cu nelinî apariția *Convorbirilor* în București, considerați aceasta, ca o greșă politică a conducătorilor invaziunii nemțești cu literatura națională. D. Maiorescu și cu alții se, rau posibil la Iași, dar nu la București după cum, nu mai la I sunt posibil ignoranții de la o foare-pamflet prelinșă literară. No nume și îi ghicîți numele. — Acum, dacă mai doresc ca »*Literatorul*« să urmeze, este că o revistă ce încasa sume destul de însemnate pe an, nu trebuie să las acest activ al său, altor publicațiuni, și cu atît mai puțin celor ne naționale. Mai e apoi, și orgoliul părintesc : Am fundat'o, cu toți se înțelege, doresc să cî dupe mine și s'o lăsați dușe d-voastră. Pe lângă aceste, — orî-ce s'ar zic colecțiunile staũ de față și vorbesc că, dacă în ultimii ani, a fost vre o literară, revista d voastră a fost în fiuntea ei; ceva mai mult : toată literară din cei din urmă ani, e concepută în paginile »*Literatorul*« năne ca un dosar ce în cuiînd va fi prînit cum merită.

*

Am reprodus textul, fără fraseologie, fără a ține socoteală de stil și de limbă, o parte din convorbirea avută cu d. Macedonski, pentru că, am voit să păstrăm originalitatea și caracterul de autenticitate. Rămâne acum, ca redacțiunea să-și dea silința să sprijinească revista ca în trecut, — lucru pe care 'l va face, — ca evenimentele să îndeplinească zisele iubitului nostru fost director, și ca abonații și cititorii să fie în seamă tendințele și sacrificiile noastre.

Intru cât privește refragerea d-lui Macedonski dintre noi, ea de sigur că ne este păgubitoare, dar nu ne putem împiedica s'o aprobăm, fiind că este atât de glorioasă pentru poetul *Noapților* cât și atât de măgulitoare pentru România.

Redacțiunea:

UNEI INIMI MOARTE

Nu te-am uitat nici astăzi! Mi-aduc și-acum aminte
De scumpa ta ființa, de-amorul meu ferbinte,
De lacrimile scurse din ochi-mi ratăciți,
De pietrele bătute de pași neodihniți,
De zilele cu soare, de nopțile senine
Ce au fost atât de scurte, când mă gândeam la tine,
Și toate ca'n trecut ne'ndurător, amar
Acum, ca și atunci în minte'mi reapar.

Știu bine că speranța ce-aveam odinioară
Avu nenorocirea născută-abia să moară,
Știu bine că nimica nu poate deștepta
Regretul pentru mine în amintirea ta,
Știu bine, că trecutul rămâne-o vorbă moartă.
Că tu ești fericită la brațul ce te poartă
Și eu din fericirea ce'mi suridea și'n vis,
Mă ved atât de singur căzut într'un abis.

Ai fost atât de aspră cu b. ata mea iubire!
Aveai cu toate-acestea, un farmec în privire
Că n'am putut de dânsul să fug când te-am văzut.
Oh! Câți fior sel ateci prin mine au trecut
Când fulgerul din ochi și zimbete tale
La'nțâia încercare mi-au devenit fatale!
Știam, că p ntr. ține vo'ă si nenorocit,
Dar mă rodea dorința d a mă simți iubit

Vai! Soarele când arde prea mult o biată floare
 Și nu e, s'o 'ntremeze, nici ploaie, nici răcoare,
 Mai palidă, mai slabă ca slabul ofticos
 Frumoasa ei corolă se sçutură pe jos.
 Tot ast-fel ca un soare m'a ars a ta privire,
 A vestejit ca dënsul plăpânda mea simțire
 Și dacă în natură e soarele fatal,
 Că mine al tãu suflet a fost un criminal!

Oh! Iartă-mă! Vezi bine că nu pretind nimica!
 Să nu te mai coprinză nici mila și nici frica.
 Eū, numai de trecutul pierdut îmi amintesc.
 Nu 'ți spun că am nici ură și nici că te iubesc..
 Ca orbul care plânge, uitat, în colț de stradă,
 Sperând la întâmplare vr'un milostiv să l vadă
 Și glasul-i rătăcește spre surdul Dumnezeuū,
 În trista mea uitare, tot ast-fel fac și eu.

Sunt zile, când m'apucă un dor nebun de moarte
 Și'mi pare că cortejul e gata se mă poarte
 Prin locurile triste, ce m'aū vëzut iubind
 Și'n care 'ntăia dată 'mi-ai apărut zâmbind.
 Dar când gandesc, de tine că voiū muri departe,
 Că pënë și mormëntul de tine mă desparte
 Ași vrca să mor, dar ast-fel cum nimeni n'a murit,
 Căci nimeni pe-astă lune ca mine n'a iubit.

Ași vrea să mor și nimeni la moarte să nu'mi vie,
 La capul meū nici cruce, nici popă să nu fie
 Și luna pe fereastră, vëzëndu-mă că mor,
 Pe patul meū s'arunce o searbădă privire
 Și-apoi să se ascunză de milă subț un nor:
 În urma ei tăcerea și tristul întuneric
 Së ntinză peste mine rânjitul lor misteric,
 Din ziduri să'mi apară fantazme și strigoī,
 Din lacrimile mele speranța mea să iasă
 S'adoarmă lângă mine în rochia-i de mireasă
 Și noaptea să ne fie mormënt la amëndoi.

Cu vëntul de afară, în camera pustie
 Së vie lilieciū, inseetele së vie,
 Së falfăe din aripi pe zidul mucezit
 Și zborul lor së fie un murmur dă durere,
 Ca ruga ce trimite la morți o mangăere
 Deșeartă, ca și groapa în care-aū putrezit!
 Ași vrea în loc de lacrimi de mumă saū de frate,
 De soră, de prieten, de inime-adorate,

Din strașina de-afară când plouă une ori
Să curgă sub ferestre șiroaiele de apă
Cu care și pământul și pietrele s'adapă
Ș'acolo să răsara sălbaticile flori.

Când cărnurile mele vor fi în lut schimbate
Scheletul să'mi rămâe cu oasele nșirate
Și viermit se'și clădească în ele cuibul lor;
Să'mi sugă cu'nsetare chiar măduva din oase
Și zidurile negre cu umbre fioroase
Să scoată 'n timpul zilei un g măt cobitor
Și noaptea să se-auză prin podinil sumbre
Un zângănit de-aramă, un fâșit de umbre,
Să știe tot 'n colo n om a putrez't
Să nu cut ze nimeni să vie însă-aproape,
Caci de-ași fi vrut vre-o dată ca al ii se mé'ngroape,
N ași vrea să mor cum nimeni pe lume n a murit!

Th M. Stoenescu

FERICIRE

S'a scris mult asupra fericirei — acest subiect care se ține strâns legat de inima omului. Dar de cate ori s a scris d'atâtea ori a rămas tot nou, cea ce ar lăsa să se vadă că fericirea este o do ință permanentă a inimei, și că din secol în secol, oamenii se perd în urmărirea ei.

Unii își închipuiesc fericirea în lucș și în bogăție, — dar nu trece mult și ved că s'aũ înșelat.

Alții 'și o pun în satisfacerea vanitășilor, și cel mai mare număr, în groasa satisfacere a simșurilor; dar vine și pentru aceștia un timp când ved greșeala în care aũ căzut.

Care este dar fericirea omului? Pentru ce toate sforșările facute de dânsul nu ajung de cât la o decepție și o deziluz'e profundă? Fericirea egzistă, saũ nu este de cât o închipuire urmărită de neghiobi? Și în această fasă imi vine s'o asemên cu o pală mare de fîn legată înaintea ochilor unui asin; el are pala tot-d'una în față, la două palmé de la hot, dar care fuge tot mai tare când voiește s'o atingă.

O parte din oameni cred că fericirea rezidă în calmitatea și seninătatea inimei, dar care n'o pot ajunge mulșii de cât prin o strictă și formală urmărire a legei morale, înscrisă în inima ori-căruș om intrat în lume.

Afară de aceasta, nu putem țrece cu vederea definiția lui Bovee, că fericirea

depinde dupe caracter, iar nu dupe locul unde se află și poziția ce ocupă individul, căci dese ori se întâmplă că ceea ce face fericirea unuia, poate cauza nefericirea altuia. — Așa că Warton, care se vede era un mare religios, a zis că: dacă 'l-s ar cere cel mai fericit și cel mai nefericit dintre oameni, ar merge să 'l afle pe amândoi în aceeași monăstire.

Schopenhauer dă ca regulă supremă pentru orî-ce înțelept, următoarea propoziție a lui Aristot: Înțeleptul caută lipsa durerii, iar nu plăcerea. Adevărul conținut în această sentință, se bazează pe aceea că toate plăcerile și fericirile sunt de natură negativă, că durerea singură este pozitivă. Cam în acelaș sens a definit-o și Voltaire: »Fericirea nu este de cât un vis, durerea e reală. Așa că dupe această definiție, când voești să închei bilanțul vieții, nu trebuie să treci la socoteală plăcerile gustate, ci numai nenorocirile din cari ai scăpat.

Se vede de aci, cât e de falsă credința acelora cari, prin slăbiciunea lor mintală, nu caută de cât satisfaceri vanitose d'a straluci două sau trei ore afară din casă, pentru a se tângui săptemăni întregi sub sarcina greutăților următoare. În genere, zice Schopenhauer »*Toate aceste sărbători și aceste bucurii simțite coprind în ele ceva care sună a gol sau, mai bine zis, care sună fals, n mai pentru că fac contrast cu mizeria și îndigența egzistenței noastre.*«

Din afară privite, toate aceste produc oare-cari efecte vederilor slabe, căci pentru acestea par a fi făcute

Chamfort o spune în modul cel mai încântător: »*Societatea, cercurile, sa-loanle, tot ce numim lume, este un teatru mizerabil, o proastă operă, fără interes, care se sustine prin mașina, decorații și costume.*«

Tot cam de aceeași parere este și faimosul Addison, când ne spune că: »Adevărata fericire este neamica pompelor și zgomotelor « cu toate că nu 'l tăgaduește egzistența. — Ênsă fericirea după dēnsul, provine înteu din mulțumirea sineșului apoi din amicia și convorbirea calor-va tovarăși sau tovaroșe alese. Feric 'l place umbra și singurătatea; strabate pădurile și isvoarele, câmpiile și livezile. Intr'un cuvânt, ea c bucurile intume fără a 'și rătăci privirile prin gloate.

Eu unul am disperat d'a ajunge fericirea, de ca să nu mă asem ne lumea cu cel din egzemplul de mai sus, care alerga după finul ce 'l fugia 'nainte.

Dar în schimb iată ce consiliesz pe orî-ine, nu p ntu ca să fie fericit, căci în zadar ar căuta fericirea într'o lume plină de mi erii și agitații, — dar ca să aibă m lțumirea sufletească, la al cărei adăpost sa guste toate plăcerile de cari natura omului este foarte bogată.

La toți acei cari traiesc din specula iile spiritului, le voi zice: — Dacă urmăriți glori a. — care e mângăerea cea mai mare către apusul vieții și are obștește, produce cele mai mari nenorociri, — urmăriți atunci studiul, știința fa-

cei abstractie de demnități, onoruri și bogăție, căci altminteri nu veți ajunge de cât la un compromis ridicol în fața celor care vă sunt spectatori. Nu vă arătați nici nemulțumiți, nici turburați pentru mici lucruri, ceea ce am observat mai în toate scrierile și convorbirile zilnice; nici să vă încântați prea mult laudele ce primiți. Căutați tot-d'a-una adevărul și justiția, ridicați spiritul vostru mai sus de orî-ce pasiuni; și cu cât acea înălțime va fi mai mare cu atâta veți ochi pozițiile cele mai modeste, pentru a vă scuti de orî-ce nedomiriri ca ast-fel în liniște să vă bucurați de bunurile cu cari natura v'a înzestrat.—

Dupe mine, — pentru omul cult, datat studiului, științei, nu egzistă mulțumire mai mare, de cât atunci când privind în jos mulțimea cum orbocăeste în întunericul ignoranței, se vede scutit de mizeriile ei.

Ca să termin, încheiu cu profundul cugetător Emil Montégut. *»Fericirea constă în a ști și în a trăi ieșit fără soare.* cu toate că Hristos, negăsindu-l loc pe pământ, ne trimite s'o găsim în cer — Eu prefer pe Montégut cu toate ca nu 'mă e tocmai pe plac, și mă așez la umbră. Cei cari preferă pe Hristos, meargă s'o caute în cer.

I. Condeescu.

A M O R U L

Safirul de-un alba tru limped
Umplut de-a stelelor lumina
Nu strălucește cu splendoare
De cat in auri și platina.

Nici diamantul, în alama
Nu și are flăcările toate
Nici corpul ce s'ascunde'n drențe
Ca sa ne farmece nu poate

Ideia cea mai strălucita
Când nu e bine îmbracată
De fraza în care se coprinde
E o miloacă dezmațata.

În toate, haina pe care n-o este,
Dai când a paimei rescoala
Se umflă în pîep Amorul singur
E mai frumos în pielea goală!

Al V Macdosnki.

1) Publicam aceea și poezia a d-ului Macdosnki fiind că nu este r'atragerea de la altele o ul

OAIA ȚIGANULUI

SNOAVA

Ci-că a fost odată, pe când era bunica bunichi fată mare, atunci și nici atunci că e mai de mult; a fost un țigan și o țigancă, amândoi erau proști de dădea în gropi, dar norocoși de par'că le pusese Dumnezeu mâna 'n cap.

Intr'o seară, întorcându-se ei de la câmp, văd o comoară de unde eșea o flacăre; ei dădură fuga acolo, se apucară de săpară și găsiră un cazan plin cu ruble. Țiganul cum le văzu, nu că sunt scoici.

— Ce scoici, mă, ce ești nebun? așa sunt scoicile? zise nevastă-sa.

— Scoici sunt fă, tu să'mi spu'i mie?

— Mă, nu te uiți? asta e altă mâncare de pește.

— Ce pește fă! o nemiși și tu!.. și dacă n'o fi scoici, dar nici pește nu e., asta e altă mâncare. Ai noi să luăm acasă cate-om putea și-om vedea noi ce e.

Cum ajuseră acasă, țiganul luă căldarea, o frecă cu nisip, o umplu cu apă, o puse pe foc și 'i zise nevesti să arunce rublele

Țigancă făcu cum i-a zis bărbatu-său, și când gândiră că s'o fi fiert, zară la masă să mănânce

Luară țiganii din zeamă, nici un gust; băgară lingura și luara câte o rupă, să'și rupă dinții în ea și mai multe nu, și țiganu și țigancă.. Le scuiară jos

— Am îmbătrânit fă; nu mai putem să roadem, ele o fi bune, da de!..

Și se uita țiganul cu jind la ruble.

Țigancă deșertă căldarea și lepadă rublele afară.

Un cioban trecând p'acolo și dând de ruble, se pusc să le adune; văzându'l țigancă, îi spuse că nu sunt bune de mâncare.

— 'Mi trebuie pentru alt-ceva, zise ciobanul

— Dac'ășa, ce'mi dai să'ți mai dau, că mai am o gramada.

— Să'ți dau o oa'e.

— Da p a mai grasă din toate, să-î curgă untu pe nas.

— Ci banu se învoi și plecă cu țiganul la târlă să-î dea o'ua a mai grasă, și-î dadu una cu răpciuga de-î curgca mucu din nas, și spuse țiganului:

— Te uita cum îi curge untura de grasă ce e. Iar țiganul bucuroș, luă oaia de din darăt și plecă spre casă. Cum ajunsă o tăiă, o jupui, o fripse, și după ce o ispiăvi bine, stinse focul și lăsă oaia în frigare pe vatră. Taman vrea să plece cu țigancă să și vază de treabă, când își aduse aminte ca rămân copii acasă

Ce se gandi țiganul? Te pomenești că se pune danți, și'și vără degetele prin

oaie; ia să-î leg eū mai bine ; și'și legă copii de piciorul patului. Dupe aceea în-
cuiă ușa, puse cheia d'asupra ușei și plecă cu nevastă sa.

Pe drum se întâlnește cu ciobanul și'l întreabă un'să duce ?

— La muncă, zise ciobanul.

— Vezi, să nu te duci pe la noi p'acasă, că e cheia d'asupra ușei și oaia
friptă pe cuptor.

Ciobanul cum auzi așa, glonț acasă la țigan, deschide ușa, pune mâna pe
oaie și p'aci țiganele drumul.

Când veniă țiganișii acasă, lihnii de foame, găsiră ușa descuiată, pe copii
plângând și oaia nicăiri.

Dumitru și Stăncescu.

Ași da foc lumei

Dacă-ași putea să fur o parte
Din focul ochilor tei mari
Ași da foc lumei de departe
Să scap de grijele amari.

Si te-ași răpi numai pe tine
Că mult mai bine m'ași găsi
Peale lumilor ruine
Cu focul ce ț-ar prisosi.

Atuncî nu m'ar cuprinde frica
Că alții ț-ar vorbi de-amor
Și nu ași mai dori nimica
De cât să fiu nemurit r.

Carol Scrob.

CĂNTEC

Frumoasă lună, dacă-al meu ânger
Âncă șoptește numele meu,
Atuncî în peptu'î simte ca mine
Dorul acelaș cumplit și greu !

Frumoasă lună, dacă pe față'î
Sé'ntinde tainic un groaznic nor,
Atuncea dēnsa, tot că și mine
Varsă'n tăcere plângerî de amor !

Frumoasă lună, dacă în somnu'î
Se mai gândește și la poet,
Atunci ca mine, la miez de noapte
Cântă-al iubirii adânc secret !

Frumoasă lună, dacă în inimî
Aceleași flacări arzēnd simșim
Scris și pe buze e-atunci de sigur
Cuvēntul dulce : »Noi ne iubim !«

Traian Demetrescu.

CRONICA TEATRALA

Teatrul Național, așa cum îl vedem astăzi, pare a nu fi fundat de cât spre a nu fi fundat și e cât spre a arăta specia de gust a publicului nostru pentru arta, și prin urmare gradul de civilizare la care ne aflăm. În-adevăr, progresul în artă dovedește într-o cât-va și progresul în civilizare.

În vremea veche, stramoșii noștri romani simțeau o vie plăcere d'a asista la luptele sângeroase între atleți și fiarele sălbatice; cu toate acestea, nu e mai puțin adevărat că gradul lor de civilizare era pe o treaptă destul de joasă. Astăzi, dacă ne-am măsura progresul dupe gustul nostru artistic, ne-am perde ori ce iluzie, căci am vedea că ne aflăm în epoca în care alte popoare au fost deja cu un secol și mai bine înaintea noastră.

Pe noi nu ne mișcă, în artă, nici finețea expresiunilor, nici frumosul, nici sublimitatea pașilor delicate; din contra, numai brutalitățile, bizareriile, scenele scandaloase, înstruositățile creierilor boșorși, numai ele au atracțiune pentru noi, și când zic pentru noi, înțeleg majoritatea publicului care merge la teatru.

Intr'un cuvânt suntem niște barbari, și acest epitet, au dreptate uneori streinii să ni'l dea, când vorhesc de arta țerei noastre.

Teatrul românesc este unul din teatrele cele mai nenorocite din Europa, căci nu numai că nu este o școală pentru actori, nu numai că e departe de-a răspândi lumina și a instrui pe cei ce merg la teatru cu această dorință, — dar are și o tendință fatală de a forma gustul artistic al celor puținii care și l-au format prin împrejurări norocoase, — mai are apoi egzerțițiul unei meserii speculative, — e rău gust, care potrivindu-se în teatru ca nuca în

perete — cred că tot ce este plăzduit de densesi nu poate fi de cât măsos folositor.

Pentru oamenii cu bun simț și cu oare care doză de cunoștințe starea de azi a Teatrului Național este o dovadă pipăită, că atât cei de la teatrul, cât și majoritatea publicului, judecă lucrurile dupe opiniunile în creerii lor, fără a'și da seama dacă logicește aceste opiniuni sunt bune sau. Cu alte cuvinte, cei de la teatru și au format un anume soi de procedură, că așa le place d-nealor Publicul îl adoptă, pentru că cultura lui artistică destul de mărginiă, spre a putea face alt fel.

Putem afirma că atât cărmuitorii teatrului cât și publicul în măritate formează două colectivități de agenți secreți, supuși orbește inapoiării care se află teatrul nostru.

Teatrul și-a început anul acesta s'agiu ea la timpul obișnuit — Din parte pe *Hamlet*, cap-de-operă incontestabil al marelui Shakespeare, al căreia reușita pe scena noastră e de asemenea incontestabilă; lăsăm d'asemenea o reprezentare a *Damă cu Camelă*, precum și una sau două reprezentări a *Fantanele* d-lui Alexandru... Cu ce mai rămâne restul reprezentațiilor s'au dat neîntrerupt până acum? — Lăsăm pe cei de la teatru să ne răspundă și în special pe eruditul traducător al lui Faust, și pe autorul Scrisorii pierdute.

Piesa *Faust* 1) o feerie foarte nesărată, nu numai introdusă dar și tradusă de domnul Aslan, directorul de scenă al teatrului, s'a reprezentat necentenit și poate se va mai reprezenta cât timp domnul Aslan va figura în teatru ca traducător, director de scenă și actor de ocazie.

— Colectivitatea teatrală și a zis: Banii! ne trebuiesc banii

— Publicul a răspuns: Maimuțării. ne plac maimuțării.

Prin urmare, două refrenuri demne de auzit, fiind că se potrivește unul cu altul și fiind că și-a găsit sacul peticul.

Așa că, actorii câștigă banii. publicul vede maimuțării... și statul plătește 50,000 franci subvențione.

Ca să intru în măruntaele lui *Faust*, aș putea spune că cine n'a văzut artiștii, focurile bengale, fuste până pe șale genuchii, dracii în pele de om, piciorii umblând pe labe, maimuțele salutând militărește, norii umblând prin casa, ângerii atârnați pe sârmă, și în scurt o ecspozitiune colorată de minciuni revoltatoare, să se ducă la reprezentarea lui *Faust* și va zice: «Halal de Teatru! Halal de maimuțe!»

Cât pentru publicul ce frecventează teatrul are și dreptul d'a se emoționa de asemenea spectacole, când nici odată nu s'a emoționat de cât de tot ce este brutal și de rău gust.

Ei bine, cu acest *Faust* și cu *Scrisoarea Pierdută*, — care ar merge numai pe timpul alegerilor, s'a ocupat cea mai frumoasă parte a stagiunii; publicului care din Paști în Crăciun se duce la teatru, — publicului de jos ca să mă explic mai bine, pentru care mai ales statul subvenționează teatrul, acestui public, în loc să-i se reprezinte o piesă ca să-l instruiască să-l îmbobileze, i s'a reprezentat dracii, pisicile și fustile scurte din zăpăcitul nostru.

1) Să nu se confunde cu celebrul Faust al lui Goethe.

Nu era de ajuns una și ne este dat să vedem și opereta *Boccac'o*, care s'a montat cu cheltueli foarte mari și care nu prezintă ni un interes spre a face atâtea eforturi, câte s'a făcut până să se reprezinte.

Opereta *Boccacio*, ca și *Faust*, ecte un *nimic* în toată puterea cuvântului. Afaiă de muzică, — care place nu la toata lumea, — r stu e te aproape un scandal, daca nu putem zice o înșiruire de immoralități

Ori cari ar fi gustul publicului nostru, nu trebuie să ne luăm după densul, căci atunci ni s'ar cere să reprezentăm pe scena Teatrul Ț Național și pe *Madame Angot*, ceia ce ar fi adevăr culmea degenerării e astăzi.

Cu toate acestea țată Teatrul nostru Național devenit un teatru de feerii și de operete, grație apau și direcțiunei și comitetului teatrul, grație libertăței fie căruia de-a introduce piese, și nepăsărei onorabilului public.

Cine-ar fi zis că acest teatru, pentru care primii săi fondatori au sacrificat muncă și bani, pe scena căruia au fost aplaudite în piese de artă, odihnitele noastre somități, pe care mulți am păcătuț uitându-le că acest teatru pentru care statul cheltuește miș de lei pe an și în care avem destule talente ce stagnează, — va ajunge într'o zi subț conducerea unor oameni care sa 'l preschimbe în *panoramă* și să facă într'ensul un local de peticere iar nu o ins il ține de învățătură și de moralitate!

Cei de la teatru se laudă cu subț dênșii s'a făcut progrese și iar progrese. Se găsește câte un *bard* care să tipărească scrisori prin jurnale, crezând să sporiască ochii lunei cu acele pretinse progrese, și lumea citește, iar cei lingușitori aclamă. Care sunt ênsă progresele? In ce constă ele și prin ce se dovedesc? .

Nu cred că *Faust*, *Bocacio* et compania să fie culmea acestor progrese, căci atunci în creeri d-nealor progresul ar însemna regres, și e probabil că așa trebuie să fie.

Tot ce con țatăm cu plăcere este că publicul, fie inteligent, fie de cel ce iubește maimușariile a început să meargă des la teatru și prin urmare actorii nu au dreptul a se mai vâita de criză.

Dacă este așa, se se reprezinte piese literare, piese de merit, să se rupă vëlul de *Panoramă* cu care s'a acoperit frontispiciul de *Teatru Național* și suntem convinși că publicul tót va veni la teatru, și dacă cel cu maimușariile se va supăra, va fi destul la număr cel ce a învățat să respecte instituțiunile naționale și să iubească producțiunile literare.

Cât timp va dura ênsă această stare de lucruri, să se știe că subvenția de 50,000 lei de haram e dată, actorii cu viitor de haram muncesc, cei trândavii de haram mănâncă, iar cei de la cărma teatrului vor rămâne tot aceia ce sunt.

d'Artanian.

CARTI NOUI

Ca dovadă că tinerimea noastră nu se discorajează de nepăsarea publicului pen'ru literatură, avem aparițiunea succesivă din diferite cărți scrise în limba românească. In ultimii timpI s'au văzut la lumire publicații nenumărate producțiuni, ale mai multor mânăuitoari ai condeifului nostru. In dintre cele grupate împrejurul revistei noastre fie dintre cele depărtate de ea.

Astăzi avem mulțumirea a anunța aparițiunea unui volum de *Nuvele*, de d-nu Th. M. Stoenescu și o culegere ce *Basmelor* de d-nu Dumitru Stăncescu.

Nuvelele d-lui Stoenescu, fiind mare parte publicate în *Literatorul*, cititorii noștri le cunosc și de aceea ne abținem de la orii ce aprecieri.

Cât privește *Basmelor*, culese de domnu Stăncescu, lăsim să vorbească In introducerea ce le-a făcut, d-nul Dr M. Gaster, al cărui aprecier sunt foarte juste și în'emeiate, grație înțelului d-sale cunoștințe și talentului cu care știe să mânăască condeiful. Iată ce scrie d-sa în fruntea *Basmelor* ténérului culegător.

INTRODUCERE

A fost o dată ca nici o dată, așa încep basmele romane, și cu aceleași cuvinte încep această mica introducere la noua colecțiune de basme ce se prezintă publicului român. Da! a fost o data vremea, când basme, cântece, ghicitori, cu un cuvânt tot ce exprimă bucuria și jalea poporului, nici nu se băga în seamă și era neconsiderat întocmai ca însuși poporul. Dar acum a trecut acea epocă și tezaurul poetic al poporului ese cu încetul la lumina zilei spre resfațul tuturor acelor care știu să împletească un manuchiș din trandafir și iscusit și din vioiele tainice ce cresc în umbra pădurilor seculare și pe la marginile drumurilor căutate și iubite numai de popor.

Ba încă și mai mult, caracterul național nu e nicăeri mai pronunțat decât tocmai în aceste roade crescute din inima poporului.

O cercetare mai de aproape a tuturor basmelor, ce le întâlnim pe la diferitele popoare, a avut rezultatul neașteptat de a dovedi între dânsele o înrudire pe atât de strânsă, cât de neînțeleasă.

S'a născut deci o știință nouă, poreclită cu un nume englezesc: „Folklore“ adică studiul poporului din punctul de vedere ethno-psihic, studiul sufletului al fie-cărei națiuni. Obiectul de căpetenie al acestor cercetări este pe de o parte sporierea materialului, pe de alta urmarirea înrudirei și încercarea explicării.

Ar fi să fac aci istoricul mitografiei moderne dacă aș voi să arăt dezvoltarea acestei științe noi de la întemeerea ei prin frații Grimm până în ziua de astăzi.

Aci însă trebuie să mă mulțumesc cu aceea de a arăta valoarea noiei colec-

părga unui tânăr culegător, adusă ca prinos iubitorilor literaturii populare.

ce se cere de știința modernă este: oglinda adevărată, nu meșteșugită,

scată sfințenia din gura poporul ă, iar nu i codiŃ a e fan azie

ință este pe deplin satisfăcută in colecțiunea de față. Avem înaintea
noa curat românești și adevărat românești. Ce e drept nu toate bas
mele sunt noi, unele sunt variate ca și, ca atare au va oarea lor căci într-ânsele
se respiră câte un basm sau altul prin activitatea poporului, ca o rază luminoasă,
ce trece print o priză poetică

Pe lângă aceste mai au basmele omâne și o in portanță deosebită pentru st
bilirea de ar tu ul stil romanesc. Am avea p'nde prețioase, modele neprețu te
de limbă și structură gramaticală, dacă am putea să reproducem basmele așa
cum sunt, cu aceeași exactitate, cum reproducem ob ecte luminoase prin mij
locul fotografic. În culegerea or bun de basme va fi numai acela care nu va ames
teca limba și lpsa de stil a literaturii numite artistice, în graiul naiv al popo ulu
acela care și va sădi florile eczotice în câmpia înflorită a geniului popular

Și din acest unct de edere recunoa tem că autorul a apucat calea a evărata.

Din parte-n , doresc ca această c l cși e să i fa ă calea, ca publicul inteli
gent și îngădu tor să o considere ca un inceput fara pretenți unī dar care ne face
sa nădăjdu m, a ma întâlni des p autor rdunând și culegând cu dragoste și in
teligență comoa poetică a popo ulu român

Dr M Gaster

București 1 Ianuarie 80

MONĂȘTIREA GOVORA

Schita istorică

La o distanță de 18 kilometre de orașul Râmnicu-Vlcea, spre Sud Vest,
se află o monastire, numită Govora, aproape ruinată. Ea este situată pe malul
drept al râului Govora sub poalele unui deal numit dealul Govore. Forma
monăstirii este patrată având lățimea unei cărăi. Perimetrul său nu poate
fi măsurat decât ca 40 metri patrăți. Zidăria este jur împrejur, înălțimea de aproape 20
metri, micșorându-se în sus din cauza ridicării pământului.

Calatorul care s-a aflat pe țărmurile dealului Govora, vede pe coastă o zidă
rie veche, câte-va turluri, ce nu sunt alt ceva decât clopotnița și turelele bisericești,
apoi spre Nord în chioșc, ce ține la cada. Atras de curiozitatea ce i însușă
această zidărie primitivă merită să și facă o gâst arhitectică, se apropie, și prin
rea-i se îndreptează mai întâi asupra unei fântâne, aflată cu 10 metri mai jos de
poarta monastirii, și că fiind afară din locul sfânt, dovedește că fundatorul ei
a fost destinat pentru folosința tuturilor cărăi viețuia prin localitate.

Fântâna este zidită cu piatră și cărămidă. Pe o piatră ca de jumătate metri
patrat se află următoarea inscripție: *Acastă fântână făcutu-s-a din temelie d
Purintel Paisie năstavnicul Sfintei Monăstiri, în zilele Prea luminatului Dom*

*Creștin Ion Constantin Basarab Vaevod. Cel ostent și însei
posteste lângă această apă și să răcorește. Veleatul de la zidura
Septembre 25.**

Apa acestei fântâne se scurge într'un mic eleșteu, unde probi dată se ținea pești, spre a face și mulțumirea vizitatorilor. Fântâna poartă urmele unor gloanțe, venite din dealul de Sud, dupe cum se zice, trimise de către un bandit, numit Florea Hoțu, care a existat pe la începutul secolului actual și care își avea locașul în codrul Govorei.

Aceasta a fost și cauza că Egumenul de atunci, Galaction, apoi Episcopul a, Râmnicului, a pus de a curățit acea vale de păduri și a așezat într'ansa locuitorii mai ales pentru siguranța locașului în partea de Sud, de unde era mai amenințat, fiind zidul slab, având și o comunicație în acea parte, printr'o porțiță.

Dacă intră cine-va în curtea acestei mănăstiri, pe subt clopotnița ce este la răsărit și apuca la stânga pe lângă un zid mai aproape de biserică, sue o scări mică și nerge în sala caselor, unde locuiește Curatorul, și apoi se suie în clopotniță, vede în fața intrării, d'asupra ușii mici, o inscripție, al căreia text sună ast-fel:

«In anul 1770, când flacăra războiului ardea între Rusia și între Uretmani, fiind egumen Kir Ștefan Monăstireanu,—de frică închizându-se au venit Florea Hoțul și spargând zidul, au tăiat ferul și stâlpii ușei și așa rămăsese stricată. Iar acum s'au înnoit, precum se vede, de Cuviosul Kir Anatolie Eromonahul, egumenul mănăstirii Govora: pre vremea preă sfințitului păstor Kyr Filaret Episcopul Râmnicului, Domnul țerei fiind prăpaditul de Io Nicolae Mavrogheni Voevod, la anul 1787 luna în Mai » Scrisă de popa Dumitr.

În fața clopotniței, afara este o pișanie, care e analoagă cu cea dintăiu și a celeași punte nemerite în coprinsul următor. *«Aceasta clopotniță, fiind ziduri de stricai, s'a înălțat de părintele Kir Anatolie Eromonahu, cu zidul de se-asupra caselor, aradicand clopotile mai sus fiind episcop al Râmnicului, Filaret*

Suind cine-va o scară mică în clopotniță, găsește două clopote făcute: cel mare de părintele Grigorie, proin Episcop al Râmnicului; al doilea, vechiu, numai cu niște inițiale, ce abia se pot cunoaște.

Din clopotniță, privind toata partea de răsărit între cele două dealuri, Chilimii, la Sud și Soretu la Nord, pare că o tradițiune neuitata, mai rechemă niște timpuri antice, căci, după toată probabilitatea, clădirea acestui monument datează încă de pe când Oltenia fusese cōprinsă de Unguri într'un cuvânt, se urcă la 600 de ani și mai bine de vechime. Timpul fundării sale se crede că a fost atunci, când Oltenia unită cu Bulgaria, forma regatul Româno-Bulgar, sub regii Petru și Asan

(Urmarea în No viitor)

S. Ionescu Cheianu.